

TAJNA — IGRA — SMISEL

Slavko Janevski

Lepljivo je dno reke
od mnogih oči, mnogih oči,
skoznjo se pretaka zrela mesečina
in temna pesem
in zlati ženski lasje.

Nikar ne zaspi v njej —
pesek ti bo sedel na čelo,
ribe ti bodo padle v dlani,
na vsakem očesu ti bo ugasnila
vlažna školjka.
Če že prideš, skrivaj, pod večer —
izpij kapljo nočnega počitka,
odtrgaj struno s temne pesmi,
zlat pramen zlatih las
in dolgo poslušaj, kaj šumi val.
Polnejši boš za skrivnost,
za igro,
za smisel.

Prebil boš noč
(dokler ne sine sončevo rezilo)
za vse, v reki izgubljene.

PŠENICA

Blaže Koneski

Drzna postavnost deklet,
ki se ne boje svojih prsi.
Modre cvetove imajo v laseh,
roke čvrsto ob telesu,
a prsti vendar hote žejno izproženi
za prvi dotik.

Ah, to je dekliški zbor,
stoječ do roba odra,
čakamo, da nas objame kot sladek val,
a nas zaneso samo zvoki silne pesmi,
ki navduši — in razžalosti.

NEBO MI RECI

Aco Sopov

Reci mi: Nebo. Moje nebo.

Reci mi: Nebo tišine.

In jaz, stebelce v temnem gozdu krvi,
se bom iztrgal z vso svojo večno nemočjo
in zrasel visoko, visoko, visoko,
visoko kot topla človeška zenica,
postal bom nebo, tvoje nebo,
nebo Danice.

Samo, ne govori mi, da sem slab,

ne govori, prešibak si,

da bi še travam pogledal v oči,

ne govori, da od trav

šume v meni samo najkruhkejše.

Skrij, zamolči danes resnico

za neki jutri, bolj današnji od današnjega.

Reci mi: Nebo. Moje nebo.

Reci mi: Nebo tišine.

V SLEHERNEM OČESU

Gogo Ivanovski

V slehernem očesu najdemo drobec razumevanja.

Oči so most mavrice,

ki spaja skrivnosti ljudi

v tihem oplojevanju.

O, ne rušite mostu,
da ne ostanemo sami
pred reko, zlovešče zgrbljeno,
zaneseno v neukročenem valovanju.

Otroke so nas učili:
Ne hodite sami k vodi,
ne hodite sami k vodi.

SLEHERNO NOČ

Srbo Ivanovski

Sleherno noč te odnašam daleč od vsakdanjih predmetov:
daleč od ogledala,
igel,
razbitih oken,
daleč iz tesne sobe
natrpane s stoli,
daleč zelo daleč.

Spuščam te v travo, da utoneš v njej,
da se porodiš sveža iz nje,
umita z roso bližajočega se svita.
Kakor iz marmorja si,
toda topla.
Topla kot šumljanje jezera.
Vzdigni se v travi,
da vidiš kače,
kače skrbi, ki naju bodo tiho zapustile,
da se z mrakom spet vrnejo.
Nasloni se in glej, kako odpira pred nama
dolina zeleno dno.

SPOROČILO

Gane Todorovski

Pridi —

najina pot se komaj pričinja!

Začela jo bova v zgodnjem jutru,

velikem, svežem, enkratnem jutru,

najinem jutru —

prinesla boš prgišče, dve, razumevanja,

jaz venec ljubezni,

in brezštevila šopkov zaupanja,

ki so pravkar pognali,

nežni,

zato lepi —

Vedi, v najinem imenu,

v imenu zla, ki naju je glodalo,

mu preprosto porečeva

N a s v i d e n j e !

Kaj bi!

In ga pošljeva, hej, čeprav tja,

kjer petelini ne prikličejo dneva,

kjer ni zelene bujnosti,

ne laježa psov,

tako daleč —

Lahka, razigrana, polna smeha,

z mnogo miru za bodoče nemire,

svetlih korakov, jasne duše, do groba blizka,

bova prešla na drugi breg Lete,

ko da nisva nikdar

bila na tej strani.

OTROKA SE IGRATA

Cane Andreevski

Moje dete

in tvoje dete

sta se srečala na ulici.

Moje dete
je reklo
tvojemu detetu:
— Poigrajva se!

In prijela
sta se za roke,
prepletla prste
in stekla na polje,
ker ulice so bile tesne,
ulice so bile zares tesne
za njune igre.

Tvoje dete
in moje dete
sta se združila z visokimi sončnicami.

Samo sonce ve, kje sta.

Tvoje dete
in moje dete
sta zajezdila belogrivega konja.
(Ah, le kje sta ga našla?
Ne vesta, kako isker je!)

Čuješ topot belega konja?
Čuješ iskra kopita?

Pod rdečimi kopiti
se trda ledina drobi
in se zvezde potapljajo
in razigrane hite gnezditi
v oči najinih otrok.

In to
je za najina otroka
brezskrbna igra!

Kako naj prikličeva
tvoje dete
in moje dete,
kako naj ju prikličeva, reci mi,
v najino mirno ulico?

Tvoje dete
in moje dete
se igrata na dvorišču.

Midva sva odšla
in dolgo blodila
vsak v svojo stran.
A medtem
se tvoje dete
in moje dete
igrata na dvorišču.

Ko sva se vrnila,
sva gledala:
tvoje dete
in moje dete
sta bila v vrtu,
odstranila
suho, odpadlo listje,
gnile korenine
in zbudila
najin zapuščeni,
pozabljeni vrelec.

Nagneva se
nad njegovo prozorno,
iskrečo vodo
in vzklikava:
— Ah, od kdaj že se nisva
tako gledala? Od kdaj?

Dotikava se je z ustnicami
in pijeva,
do pozabljenja pijeva,
gaseč žejo
najinih razsušenih grl.

Od kdaj že nisva pila
te trpke vodice,
ki se v naju razliva,
ki v naju šumi
in opija kot staro vino.

Kako čudodelna je voda
iz bistrega studenca
tvojega in mojega otroka!

DEŽEVJE

Mateja Matevski

1. STRAH

Prihajajo okorni prihajajo trudni konji prostora
daljni in sluteni šum pozabljenih besed
Topotajo nenehno sami pred zaprtimi okni
izgubljeno topotajo z nogami topimi brez podkev
ti zemlja po tebi spolzki in mastni zemlja mirna
topotajo temno pomešani

Kam pred to snovjo pred tem bombažnim
obzorjem brez linij
pred tem temnim mesom zemlje in noči
izmešanim globokim mesom in gostim obenem
poplavo za oči in smrtjo prostorom

Kam o kam ti jaz ti morje šumeče in brezkraino
ti enolično
polje vodoravno utrujeno
žejno pokončne vetrovne razjasnitve
Kam o kam
ti gosto testo dežja in zemlje
jaz človek
kamnu blato v rokah in očeh

2. PESEM

Od kod o kam ti znana nepozabna
pesem ti dete brez upa ti naivna
strelica trave blatna ptica
razsušena brezkraina stezica skozi dež
stezica srebrna igriva kača
kam me pelješ

Nenehno slutena v vodah in mraku
ti griva voljna griva stršeča
neravnodušno drzna
vselej zdravo meso zemlje in noči
griva ostra nemirna sablja vida
po srebrni stezici prostora
kot luč in bliskavica

Odpelji me odpelji me ti pravim otroštvo
odpelji me pesem starost večna in nepozabna
ti najvišja iluzija brez metafor
okno nespretno odprto surovo globoko
za vse barve večnosti

Odvedi me skozi dež stezica
da me dobrega vrneš v ta mali pristan
v to nežno gnezdo sna

3. KONJI

Prihajajo okorni trudni konji prostora
(deževje blede brezciljno in nemo)
pred jasli mojih mojih dlani na oknu

Hrana pravim hranite se oznojeni
in vlažni od tople pare ki se cedi
z bokov noči

Razigrano zahrzajte da vrisneš
skoči ptica s pozabljenimi krili
kazonoga plesalka kobila preutrujena
skoz to okno skočiva
in spet nazaj
in vedno brez nehanja
po zasenčeni vedrini prostora

MANEKEN V PEJSAŽU

Vlada Urošević

Zgodi se, da hodite med leskami in šibjem in tedaj,
naenkrat, pred vami razgled kot ptica ali
nekakšna rumena žival, ki je
preplašena v hipu obstala. Tu,
ko da vas že od zdavnaj pričakuje,
stoji maneken v pejzažu
in je kot nekdo,
ki izvaja elegantne gibe
v prazni sobi. Zasačen
obstane tog
kot prej,
nikomur soroden
v tem svetu listja in drobnega kamenja.
Ni več karton
prevlečen z mavcem, z nevidnim ožiljem iz žic,
naposled prebarvan v belo, temveč
Gospod Nerazumljivi Slučaj,
edini negiben,
po malem uglajen, po malem
nedostopen
v prepiru s šibjem, ravnodušen do oblakov,
past za škrjance,
zvito presenečenje. Zmedeni,
ko da so vas zalotili pri nečem nedovoljenem,
se lahko samo še
umaknete.

Prevedel Ivan Minatti